

קוֹנְטֵרַס

יְמֵי פֶּסַח

יִגְלֶה נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת מֵעַנְיַן גְּלוּת וַיִּצְיֵאת
מִצְרַיִם, וַאֲכִילַת מַצָּה וְאֶסּוּר אֲכִילַת חֶמֶץ,
וּמַהִי תִכְלִיתוֹ שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בְּנוֹי וּמִיָּסָד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָא, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נֶתָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפֶסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁבִימִי פֶסַח אָדָם צָרִיךְ
מְאֹד לְשַׁמֵּחַ יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה, כִּי כָּל אֲכִילְתּוֹ
הִיא רַק עֵצֶם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּגִלּוֹי נִפְלָא
מְאֹד. כִּי לָמָּה אָדָם אוֹכֵל מִצָּה? אֵינן זֶה אֱלָא
מִפְּנֵי שְׂמֻקִּים אֶת הַרְצוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא. וְהַמִּצָּה הִיא עֵצֶם אֱלֻקוֹת, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ
יִתְבָּרֵךְ. מַה שְּׂאִין כֵּן כָּל הַשָּׁנָה, אָדָם צָרִיךְ
לְהִתְיַגֵּעַ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ וּלְהִבִּין וּלְהַשְׁפִּיל, שְׂגָם
בְּמֵאֲכָל הַגִּשְׁמִי כְּלוּלָה בּוֹ אֱלֻקוֹת, כַּמּוּבָא
בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ז"ל. (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סב).
(אִמְרֵי-מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תשעו)

קונטרס

ימי פסח

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים ! אָנוּ נִמְצָאִים עַל־פְּנֵי בְּיָמֵי פֶסַח
הַקְּדוּשִׁים, וְעֲלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן מֵהֵם יָמֵי פֶסַח; כְּשֶׁבָרָא
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, הִזְהִירוּ (בְּרֵאשִׁית ב,
טו): "מִכָּל עֵץ הַגֶּן אָכַל תֹּאכֵל, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכֵל". מַה זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע? אֵלֶּא אָנוּ
יּוֹדְעִים, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה מְכִירוֹ בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה הַגִּשְׁמִי
וְהַחֲמָרִי, וְזוֹ הִיְתָה תְּכֵלִית בְּרִיאַת הָאָדָם, כְּדֵי שְׂיִזְכֶּה
לְהַפִּירוֹ יְתִבְרֵךְ. וְכֵן אומרים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּנַחֲוּמָא
נְשֵׂא ג'): מִיּוֹם שֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה
שְׂיִהְיֶה לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים. הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא
מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֵין שׁוּם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו
יְתִבְרֵךְ כָּלֵל, דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגִבֵּי
אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל,
אֲבָל בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם בְּצוּרָה כְּזוֹ, שְׂיִזְכֶּה

לְהַפִּירוּ וְלֹא יִהְיוּ לוֹ לְבוּשִׁים, הֵינּוּ שֶׁכִּבְיָכוֹל יוֹכְלוּ
 לְרֵאוֹת בְּעֵינַי בָּשָׂר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁיְהִי
 בַּעֲת הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נב, ח): "כִּי עַיִן בְּעֵיִן
 יֵרְאוּ בְּשׁוֹב הַיְיָ" הַצִּיּוֹן", אֲבָל לָעֵת עַתָּה אֵינְנוּ יְכוּלִים
 לְרֵאוֹת בְּעֵינַי בָּשָׂר, וְלָמָּה? כִּי אָדָם הָרֵאשׁוֹן טָעַם מֵעַץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן
 ד'): אָדָם צָרִיךְ לִידַע, שְׁכָל אֲשֶׁר קוֹרֶה עִמּוֹ — בֵּין
 לְטוֹב בֵּין לְהַפּוֹךְ — הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ. וְכִשְׁאָדָם מִחֲדִיר
 בְּעַצְמוֹ שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ
 נִעְשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֲלֹא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וּמִבְּטֵל
 עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, אֲזִי הוּא בָּא אֶל
 הַתְּכֵלִית שֶׁאֵלֶיהָ נִבְרָא, שָׁזָה אֲכִילַת עֵץ הַחַיִּים, "וְחִי
 לְעוֹלָם", שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים לב, מ): "כִּי אֲשָׂא אֶל
 שָׁמַיִם יָדַי, וְאָמַרְתִּי חִי אֲנִי לְעוֹלָם"; כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה
 לְהַגִּיעַ לְגִלּוֹי אֱלֻקוֹת כְּזֶה, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אָדָם זֶה
 חִי לְעוֹלָם, שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה שׁוֹם הַפְּרֵשׁ בֵּין חַיִּים לְמִיתָה,
 כְּמוֹבֵא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן כא), שְׁמִי
 שֶׁדְּבוּק בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲצִלוּ יֵשׁ חַיִּים נִצְחִיִּים, רַק
 הַגּוֹף מְכֻסָּה אֶת הַנְּשֻׁמָּה, אֲבָל הַנְּשֻׁמָּה הִיא חֵלֶק אֶלּוֹךְ
 מִמַּעַל, כִּי יוֹדַע, שֶׁכֶּף הוֹלְכִים הַחַיִּים — פַּעַם טוֹב
 וּפַעַם רָע, וְגַם הָרַע הוּא כְּסוּי לְטוֹב, אֲף שְׁאֵין יְכוּלִים
 לְהַבִּין אֶת זֹאת, וְאֵינּוּ נִכְנָס בְּחֻקֵּי הַיְיָ — לָמָּה אֲנִי צָרִיךְ
 לְעֵבֵר סֶבֶל כְּזֶה?! וְלָמָּה עָלִי עוֹבְרִים מִשְׁבָּרִים וְגִלְמִים

כְּאֵלֵינוּ?! הוּא מוֹסֵר עֲצָמוֹ לְהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. בְּרַגְעַ
 שְׂאָדָם הָרָאוּשׁוֹן טַעַם מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, אָזִי כָּבֵר
 עֲשֵׂה הַפְּרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, וְאִז הִתְחִילוּ לַעֲבֹר עָלָיו
 מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים. שְׁנֵה מַה שְּׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, יז): "וַיִּמְעַץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל, כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
 תָּמוּת". מַהי מִיתָה? שְׁבִירָה, שְׂאָדָם נִשְׁבָּר וְשׁוֹכַח מַה
 תְּכַלִּיתוּ בְּזֵה הָעוֹלָם, מָה עוֹשֶׂה פֹה, וּלְשֵׁם מַה מְסֻתָּב
 כָּאֵן; וְעוֹבְרִים עָלָיו מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים. וְזוֹ הִיתָה עֲצַת
 הַנְּחָשׁ — שְׂאָדָם הָרָאוּשׁוֹן יִטַּעַם מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע,
 שִׁיעֲשֶׂה הַפְּרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת
 ז"ל (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, פְּלֵאי הַפָּרָם, הַלְכָה ב'): בְּרַגְעַ שְׂאָדָם עוֹשֶׂה
 הַפְּרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, כְּשֵׁטוֹב לוֹ הוּא שְׂמַח, כְּשֵׁרַע לוֹ
 הוּא שְׂבוּר, נִמְצָא, שֶׁהוּא עוֹקֵר עֲצָמוֹ מִהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, כִּי חוֹשֵׁב שֶׁהַטוֹב זֶה מִהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְהַרַע זֶה
 מִהִסְטֵרָא אַחְרָא, וְאִינוּ יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הוּא בְּעֲצָמוֹ בּוֹרָא
 אֶת הַקְּלָפוֹת וְהִסְטֵרָא אַחְרָא, עַל-יְדֵי-זֶה מְרִים חַיִּיו
 מְאֹד מְאֹד. וְעַל-יְדֵי חֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן,
 כָּל הַנְּשָׁמוֹת שְׁכָלוֹלוֹת בּוֹ גַם-כֵּן חֲטָאוּ, וּמִזֶּה נִתְאַוָּה גַם
 דוֹר אָנוּשׁ, שְׁעַבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה, וְדוֹר הַהִפְלָגָה,
 שְׁכַבְכִּיכּוֹל, רָצוּ לְלַחֵם עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת
 הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּבַכִּיכּוֹל. וְהֵם סָלְקוּ אֶת הַשְּׂכִינָה.
 וְכָל אֵלֵינוּ הַנְּשָׁמוֹת הַצָּרְכוּ לְרַדַּת לְמַצְרִים וּלְהַזְדַּכֵּךְ שֵׁם
 בְּכוֹר הַבְּרִזָּל.

וזו גלות מצרים, שהנשמות הצרכו לעבד עבודת
 פרך אצל פרעה, ולבנות את פתם ורעמסס, וסבלו סבל
 גדול, כמו שכתוב (שמות א, יד): "וימרו חיייהם בעבודה
 קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבודה קשה" וגו'. ולמה
 הצרכו להיות בגלות מצרים? על-ידי חטא אדם
 הראשון. עד שחמל הקדוש-ברוך-הוא על עם ישראל,
 שצעקו אליו יתברך, כמו שכתוב (שם ב, כג): "ויאנחו בני
 ישראל מן העבודה ויצעקו ותעל שועתם אל האלקים
 וגו', וישמע אלקים את נאקתם ויזכר אלקים את בריתו
 וגו', וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים" וגו';
 בזכות התפלה שעם ישראל לא התיאשו במצבים הכי
 קשים, שהיה מר מאד במצרים, אבל תפסו אמנות
 אבותיהם: אברהם, יצחק ויעקב, ובכו אליו יתברך,
 וצעקו והתבודדו לפניו יתברך, זה הביאם אחר-כך
 שהקדוש-ברוך-הוא גאלם מגלות מצרים. ואיך? על-
 ידי ששלח את משה רבנו, אשר החדיר בעם ישראל
 את הדעת לידע ולהודיע ולהודע, אשר אין בלעדיו
 יתברך כלל, שזה (דברים ד, לה): "אתה הראת לדעת, כי
 הני"ה הוא אלקים, אין עוד מלבדו". כי קדם לכן,
 כשעם ישראל היו בגלות מצרים, המוח היה בגלות,
 הדעת היתה בגלות, לא זכו להכירו יתברך, ולמה? כי
 המחין הנקראים ים — מי ששאל להם סוף, היו
 במצר. שזה אותיות: מצרי"ם — מצרים, המחין הם

במצר; הנה הרבה פעמים בני-אדם נחלשים, נשברים, נכנסים בדכאון, שבורים ורצוצים, ומאין זה בא? מחמת שהמחין הם במצר, נדמה לאדם שזה סוף העולם, ואת האור אף פעם לא יראה, כי נפל במצב עגום וקשה כל-כף, שאף פעם לא יוכל לצאת הימנו, וזה נקרא מצרים — המחין במצר. ומאין זה בא? מפרעה. אומר האר"י ז"ל: פרעה אלו שתי תבות: פה-רע, על-ידי שאדם מדבר רע — לשון-הרע על הזולת, רכילות — שמרכל על חבירו, או שמנבל פיו או מקלל, בר מינו, זה אשר גורם לו, שהמחין אצלו יהיו במצרים — במצרי"ם. ולכן פרעה — פה-רע, מלך על מצרי"ם — מצרים — על המחין. וזאת רואים עד היום, כל אלו שהם בקטנות המחין, הם אשר גורמים מחלקת הנובעת מקנאה סרוחה שיש בהם, וזה מה שאנחנו צריכים לעקר מאתנו, אשר זה סוד יציאת מצרים. וכך אומרים חכמינו הקדושים (פסחים קטז:): בכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כי כל אחד ואחד מאתנו, שנכשל, בר מינו, בעוונות חמורים, הוא גם-כן נפל למצרים, כמאמר ז"ל (ויקרא רבה, פרשה יג, סימן ד'): כל המלכיות נקראו על שם מצרים, שהיו מצרים את ישראל. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שכל הצרות והיסורים שכל אחד ואחד עובר, זה גלות מצרים. ולכן גם אנו נמצאים

בגלות מצרים, ורוצים לצאת משם, אבל הקדוש-ברוך-
הוא מרחם על עם ישראל, ושולח לנו בכל דור ודור
צדיקי הדור, מנהיגי רחמים, חכמי התורה, חכמי
ישראל, שהם מחדירים את הדעת לעם ישראל,
שיתחילו להבין ולהשפיל מהי תכליתם בזה העולם,
למה ירדנו לזה העולם, ולמה אנו סובלים?! אין זאת
כי אנו סובלים על שהפקרנו את פינו לדבר לשון-הרע,
אשר אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי פאה א'): אין
אדם אומר לשון-הרע, עד שכוּפּר בעֶקֶר; כי המאמין
האמת, שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, ודבר גדול
ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל
העליון, וכל אחד ואחד הוא חלק אלוך ממעל, אזי אף
פעם לא ידבר על שום יהודי, ברגע שמדבר על איזה
יהודי, בזה עוקר את עצמו וכן את הזולת, כפיכול,
מפנו יתברך. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ערכין טו):
כל המספר לשון-הרע, אמר הקדוש-ברוך-הוא אין אני
והוא יכולים לדור בעולם, כי מי שמאמין שהוא יתברך
נמצא ואין בלעדיו נמצא, אף פעם לא ידבר רע. ואם
מדבר רע סימן שנפגמה אצלו האמונה. וזה עקר
הגלות, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן
ד), שעקר הגלות זה מחמת חסרון אמונה. כי להפך —
הגאולה תהיה רק על-ידי אמונה, כמאמרם ז"ל (ילקוט
הושע, סימן תקיט): את מוצא שלא נגאלו ישראל, אלא

בזכות האמונה שהיתה בהם. וכן עתידים להגאל אלא בזכות האמונה. וכמו שלא נגאלו אבותינו ממצרים אלא בזכות האמונה, שהאמינו במשה ובהקדוש-ברוך-הוא, שהיתה להם אמונת חכמים, אשר זה הביאם לאמונה בבורא יתברך שמו, כמו שכתוב (שמות יד): "ויאמינו בהוי"ה ובמשה עבדו", שואלים חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח): אם במשה האמינו בהוי"ה לא כל שכן? אלא שאי אפשר להגיע לאמונת ה' רק על-ידי אמונת חכמים. משה רבנו גלה לעם ישראל, למה סובלים סבל זה? מפני שאתם רבים זה עם זה, יש דלטורין ביניכם, כי כך אומרים חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): משה רבנו בקש את הקדוש-ברוך-הוא: למה נשתנו עם ישראל מכל האמות, שצריכים לסבל את הסבל הנורא הזה? והנה יוצא בחוץ, ומה רואה? "והנה שני אנשים עברים נצים, ויאמר לרשע: למה תכה רעך? ויאמר: מי שמך לאיש, הלהרגני אתה אומר וגו', ויאמר משה: אכן נודע הדבר". עתה אני מבין למה סובלים עם ישראל? מחמת שיש דלטורין. למדים מכאן, שכל גלות מצרים היתה מחמת הלשון-הרע שמדברים זה על זה. וכן כל הסבל שאנו סובלים, זה מחמת שאחד מדבר רע על זולתו, וכן עושים פרוודים בעם, ומפלגים בין עדות לעדות, מפרידים את הבריות כדור ההפלגה, מפלגות מפלגות, העקר שלא תהיה

אחדות בעם ישראל, שנה עון לשון הרע, ומי היה הראשון בזה? הנחש הקדמוני שדבר נגד הקדוש-ברוך-הוא, והסית את אדם וחוה, שיאכלו מעץ הדעת טוב ורע, אז תדעו ההפרש בין טוב לרע, ובזה גרם להם לחטא. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ערכין טו): כל המספר לשון הרע, מגדיל עוונות כנגד עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים. לשון-הרע חמור יותר מהשלש עברות הכי חמורות. ולכן משה רבנו, כשהחזיר בעם ישראל ענין גלוי אלקות, לשמר עצמם לא לדבר כל העולה על רוחם, אלא לדבר רק אל הקדוש-ברוך-הוא, וכן שידברו זה עם זה רק ממנו יתברך, על-ידי-זה נעשה יציאת מצרים, שנה: פס"ח פה-סח. הפה החל לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא.

והנה עתה אנו נמצאים ב"ימי פסח", עלינו להתבונן מה תפקידנו בחיים, ומה מחכה עלינו על כל השנה, עלינו לקבל על עצמנו לא להרהר שום הרהור רע, העולה על דעתנו, כי חכמינו הקדושים אומרים (עין עבודה זרה כ): שלא ירהר אדם ביום, ויבוא לידי טמאה בלילה; צריכים לשמר מאד על מח-המחשבה. כי באמת אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), היכן שאדם חושב — שם כל האדם. ולכן צריכים לשמר מאד מאד על המחשבה. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן,

חלק ב', סימן נג), שְׁצַרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמֵר עַל הַמַּחְשָׁבָה, שֶׁהִיא הַנְּשָׂמָה, כִּי הַנְּשָׂמָה מְלַבֶּשֶׁת עִם עֲשָׂרָה לְבוּשִׁים, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מִיְּנֵי מַחְשָׁבוֹת, שֶׁהֵן הָעֵשָׂר סְפִירוֹת. וְצַרִיכִים לְזַכֵּךְ אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת וְרַק לַחֲשֹׁב מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכִיצַד זֹכִים לָזֶה? עַל-יְדֵי שְׂאֵדָם מְדַבֵּר הַרְבֵּה דְבוּרֵי אֱמוּנָה עִם זִוְלָתוֹ, מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד וּמְשַׁמֵּחַ יְהוּדִים, אֲשֶׁר אוֹמֵר רַבְּנֵי ו'ל' (לקוטי-מוֹתֵר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מד), שֶׁעֲקָר הָאֱמוּנָה תְּלוּי רַק בַּפֶּה שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט, ב): "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי", אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר תָּמִיד עִם חֲבֵרָיו וַיְדִידָיו וְעִם כָּל מִי שֶׁרַק פּוֹגֵשׁ — מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂאֵז מֵחוּ גַם-כֵּן יַחֲשֹׁב מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוֹם קְשִׁיּוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶה אֲסוּר אֲכִילַת חֲמֵץ, שֶׁהָאֲסוּר כָּל-כֶּךָ חֲמוּר אֲפֵלוּ בְּמִשְׁהוּ. בְּדֶרֶךְ כָּלֵל כָּל אֲסוּר בְּטֵל בְּשֵׁשִׁים, חוּץ מִחֲמֵץ שֶׁהוּא בְּמִשְׁהוּ. וְלָכֵן אָדָם צָרִיךְ לְשָׁמֵר עַל מַחְשַׁבְתּוֹ, לֹא לְהִרְהוֹר הִרְהוּרִים אַחַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְשָׂאֵל שׁוֹם קְשִׁיּוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אָדָם עֲלוּל מְרַב צָרוֹת וְיִסוּרִים וּמְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו — הֵן מֵעֲצָמוֹ, הֵן מֵאֲשֶׁתּוֹ, הֵן מִיְלָדָיו, הֵן מִיְדִידָיו, הֵן מִהַפְּרָנְסָה, הֵן מִשְׁכָּנִים קְרוֹבִים וְרְחוּקִים, שֶׁיִּכְנָס לוֹ בְּמַחְשָׁבָה הִרְהוּרִים אַחַר הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ — עַל מָה וְלָמָּה עֲשָׂה לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא שׁוֹנֵה מְזוּלָתוֹ?! וְהִרְהוּר זֶהוּ חֲמֵץ, שְׂאֲסוּר

לְאָדָם לְהַחְמִיץ אֶת מַחוֹ, אֲלֵא לְזָכֹר תְּמִיד, שְׂאִין שׁוֹם
 דְּבַר נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ נַעֲשֶׂה
 מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְלָכֵן בִּימֵי
 פֶּסַח הַקְּדוּשִׁים אָנוּ נִזְהָרִים מְאֹד לֹא לֶאֱכֹל חֶמֶץ, וְלֹא
 לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחֶמֶץ, שְׂוֵה נֹתֵן לָנוּ אֶת הַכַּח הַאֲלֹקִי,
 שְׁלֹא נַחְמִיץ אֶת הַמַּח בְּשׁוֹם חֶמֶץ, שֶׁהֵם כָּלֵל הַקְּשִׁוֹת
 וְהַסְּפָקוֹת — הֵן כְּבִיכּוֹל עַל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהֵן עַל
 הַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים הַקְּדוּשִׁים, גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה, כִּי כָּף
 אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן נב), שְׂכָשֶׁם
 שְׁעוֹלוֹת קְשִׁוֹת עַל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂאָדָם נִמְצָא
 בְּקִטְנוּת, בְּעֲנִיּוֹת וּבְדַחְקוֹת, וְשׂוֹאֵל שְׂאֵלוֹת: לָמָּה, מִדּוּעַ
 נַעֲשֶׂה עִמּוֹ אַחֲרַת מַחְבְּרוֹ וְכוּ', וְזֶה שׁוֹבֵר אוֹתוֹ, כְּמוֹ-כֵן
 שׂוֹאֵל קְשִׁוֹת עַל צְדִיקֵי הַדּוֹר, גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ
 ז"ל (שם): מַה שְׂקָשָׁה קְשִׁוֹת עַל הַצְּדִיקִים, הַהֲכָרַח
 שִׁיְהִיָּה כָּף, כִּי הַצְּדִיקִים מִתְדַּמִּים לְיוֹצְרֵם, וְכִמוֹ שִׁישׁ
 קְשִׁוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּהֲכָרַח שִׁיְהִיּוּ קְשִׁוֹת עַל
 הַצְּדִיק. עָלֵינוּ לְהִבִּין מֵהוּ צְדִיק? דְּבוּק בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא מְקַטְנוּתוֹ, עוֹסֵק בַּתּוֹרָה אַרְבָּעִים, חֲמֵשִׁים וְשִׁשִּׁים
 שָׁנָה, וְאֵיךְ נוֹכַל לְהִבִּינוּ?! אֲזִי בּוֹדָאֵי יֵשׁ לָנוּ קְשִׁוֹת
 עָלֵינוּ, כְּמוֹ-כֵן אֵיךְ אָדָם טַפָּה סְרוּחָה, גּוֹשׁ עֶפֶר, יְכוּל
 לְהִבִּין דְּרָכֵי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ?! וְסִיִּם רַבֵּנוּ
 ז"ל: אֲשֶׁרִי אָדָם שְׂאִין לוֹ שׁוֹם קְשִׁוֹת עַל הַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא וְעַל הַצְּדִיקִים, וְהוּא מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ

ימי פסח

קיג

בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, שְׁנֵה סוּד אֲכִילַת מִצָּה, שֶׁהִיא מֵאֲכָל
הָאֲמוּנָה הַבְּרוּרָה וְהַמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כַּמּוּבָא בְּזוּהַר
(חֶלֶק ב' קפג:), שֶׁהַמִּצָּה זֶהוּ מֵאֲכָל שֶׁל רְפוּאָה; כִּי רַבְּנוּ
ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), שֶׁכָּל הַמַּחְלוֹת
וְהַחֲלָאִים רָעִים הַבָּאִים לְאָדָם, זֶה רַק מִחֲמַת פָּגַם
אֲמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כח, נט): "וְהַפְּלֵה הַיּוֹי"ה
מִכּוֹתָךְ, מִכּוֹת גְּדוּלוֹת וְנֶאֱמָנוֹת, וְחֲלָאִים רָעִים
וְנֶאֱמָנִים"; מֵהוּ הַלְשׁוֹן 'וְנֶאֱמָנִים'? אֵלֶּא כָּל הַמַּחְלוֹת
בָּאוֹת מִפָּגַם הָאֲמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי נִפְּילַת הָאֲמוּנָה בָּאוֹת
מִכּוֹת נֶאֱמָנוֹת; כָּל מֵה שֶׁאָדָם סוֹבֵל, זֶה סָבַל עֲצָבִים,
וּבְכָל מַחֲלָה וּמַחֲלָה, בְּכָל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁאָדָם מְקַבֵּל, יֵשׁ
בָּזֶה מַחֲלַת עֲצָבִים, כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ עֲצָבִים חֲזָקִים, אֵינְנו
מִפְּחָד מְשׁוּם דָּבָר. וּמֵהֵיכֵן זוֹכִים לְעֲצָבִים חֲזָקִים?
עַל-יְדֵי תַקְוָה הָאֲמוּנָה, כְּשֶׁאָדָם יֵשׁ לוֹ אֲמוּנָה רַק
בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיוֹדֵעַ וְעֵד שֶׁאֵין לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם רַק
אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְאֵף אֶחָד בְּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל
לְעַזְרוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ,
אָדָם זֶה סָבֵלָן גְּדוּל. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן,
חֶלֶק א', סִימָן קנח), שֶׁהָאֲמוּנָה תְּלוּיָה בְּאַרְיֵכוֹת אַפִּים —
סְבֻלָּנוֹת, וְהַסְבֻּלָּנוֹת תְּלוּיָה בְּאֲמוּנָה. סְבֻלָּנוֹת זֶה עֲצָבִים
חֲזָקִים, שֶׁאָדָם אֵינוֹ נִשְׁבֵּר מְשׁוּם דָּבָר, וּמְחַזֵּיק מְעַמָּד
עַל כָּל מְשַׁבֵּר שֶׁעוֹבֵר עָלָיו. אֲבָל לָזֶה מְגִיעִים רַק
עַל-יְדֵי אֲמוּנָה. וְזֹאת זוֹכִים עֲכָשׁוּ ב"ימֵי פֶּסַח"

הקדושים, שאנו נזהרים לא לאכל חמץ, שזהו חמוץ המחין — קשיות וספקות על הקדוש-ברוך-הוא, ואוכלים רק מצה, שזה גלוי אלקות מאכל של אמונה, אשר על-ידי-זה אנו יוצאים מהגלות, שזה סוד יציאת מצרים.

ולכן דיקא עתה, ב"ימי פסח" הקדושים, עלינו לקבל על עצמנו קבלה לכל השנה — שלא נבטח בשום בן-אדם, כי בשר ודם אינו יכול לעזור לנו, אל תחיו באשליות, שיש בכח איזו ברירה לעזור לכם, כי אדם אינו יכול לעזור לעצמו, כמו שכתוב (תהילים קמו, ג): "אל תבטחו בנדיבים, בבן-אדם שאין לו תשועה", ואיך יעזור לכם?! ואם-כן צריך לבטח רק בהקדוש-ברוך-הוא. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות לו:): לעולם, לא יהא הפסוק הזה זז מתוך פיה, "אשרי אדם בוטח בך". וכן אומרים חכמינו הקדושים (מנחות כט:): כל התולה בטחונו בהקדוש-ברוך-הוא, הרי לו מחסה בעולם הזה ובעולם הבא; מי שבוטח רק בו יתברך, ויודע שאין לו בזה העולם רק הבורא יתברך שמו, ומדבר אליו בשפת האם שלו, אשר זו נקראת התבודדות, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל, דהינו שאדם הולך למקום פנוי שאין שם בני-אדם, ומספר

לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר מַעֲיֵק לוֹ וּמְצַעְרוֹ, זֶה
 מִדְּבִיקוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה מִחֲדִיר בּוֹ בְּטַחֲוֹן
 עֲצָמִי, וְזֶה מִכְּנִיס בּוֹ אֶמוּנָה גַם בְּעֲצָמוֹ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי
 רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא): כְּשֵׁם שְׂאֵדָם צְרִיף
 לְהֶאֱמִין בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא אֶחָד וְאֵין בְּלִעְדָּיו
 כָּלֵל, הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בְּלִעְדָּיו נִמְצָא, כִּן אָדָם
 צְרִיף לְהֶאֱמִין גַּם בְּעֲצָמוֹ; כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים אָדָם
 מְקַלְקֵל, וְנוֹפֵל וְנִשְׁבֵּר רַק מִחֲמַת שְׂאֵין לוֹ אֶמוּנָה
 בְּעֲצָמוֹ, כַּמְאֱמָרָם ז"ל (סוּטָה מַח:): עַל הַפְּסוּק (זְכַרְיָה ד): "כִּי
 מִי בַז לְיוֹם קִטְנוֹת", מִי גָרַם לְצַדִּיקִים, שְׂיִתְבַּזְּזוּ
 שְׁלַחֲנָם לְעַתִּיד לָבוֹא? קִטְנוֹת [אֶמוּנָה] שֶׁהִיְתָה בָּהֶם,
 שְׁלֵא הֶאֱמִינוּ בְּהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; אָדָם צְרִיף לְהֶאֱמִין
 בְּעֲצָמוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה,
 וּלְתַקֵּן כָּל אֲשֶׁר פָּגַם, וְלֵא רַק הוּא, אֶלָּא מֵה שְׁכָל הַדּוֹר
 פָּגַמוּ, וְלֵא רַק הַדּוֹר הַזֶּה, אֶלָּא כָּל הַדּוֹרוֹת עַד אָדָם
 הֶרְאִישׁוּן. וְאִם הִיְתָה לְאָדָם הָאֶמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן, שְׂבוּ
 כָּלוּל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ וְכָל הַנְּשָׁמוֹת, וְהִיָּה חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלָמָה, הִיָּה זוֹכֵה לְהַגִּיעַ לְתַקוּן הָעוֹלָם. וְזֶה מֵה
 שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (עֵין יוֹמָא פו:): יְחִיד שְׂשׁוּב,
 מוֹחֲלִים לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ; וְלִכֵּן אִם אָדָם בּוֹטַח רַק בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְלֵא בְּשׁוּם בְּרִיָּה, זוֹכֵה לְתַקֵּן עֲצָמוֹ וְאֶת כָּל
 הַדּוֹר הַזֶּה, וּמִכְּנִיס הַרְהוּרֵי תִשׁוּבָה בְּכָל עַם יִשְׂרָאֵל, וְזֶה
 מִחֲדִיר אֶהְבָּה וְאַחֲדוּת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּאֶמַת מֵהוּ

חֶמֶץ? חֶמֶץ הַמַּח, אֶחָד מִהֲרֵר עַל הַזֵּוּלָת — "אַתָּה יוֹדֵעַ, אֵינְךָ שׁוֹה מְאוּמָה, עֲשִׂיתָ כֶּךָ וְכָךְ, אַתָּה רַק רָע", זֶה נִקְרָא חֶמֶץ, שְׂמֵחַפֵּשׁ וּמְחַטֵּט וּמוֹצֵא רַק רָע בַּזֵּוּלָת, שְׂזוֹ הַמַּחְלָקָת וְהַמְרִיבוֹת וְהָאֵי הַבְּנוֹת שְׂנֵמְצָאִים כִּיּוֹם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, שְׁכָל זֶה בָּא מִהֲנַחֵשׁ הַקְּדֻמוֹנִי, שְׂכַתוֹב בַּזֵּהָר (זֶהוּ חֲדָשׁ בְּרֵאשִׁית), שְׂרַכֵּב עָלָיו הַסֵּמ"ךְ-דָּמ"ם, שְׁכָל כַּחוֹ הַפְּרִד וּמִשְׁל', לְהַפְרִיד בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ יָכוֹל לְרַדוֹת בְּהֵן. וְהַתְקוּן יִהְיֶה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ, שְׂבוֹא יָבוֹא וַיִּגְאֹלֵנוּ. וְכַתוּב בַּזֵּהָר (חֶלֶק ג' רַעג.) עַל הַפְּסוּק (קִהְלַת א, ט): "מ'ה שְׂיִהְיֶה ה'וֹא שְׂיִהְיֶה", רֵאשִׁי תְבוֹת מִשְׁ"ה, מִשֶּׁה הָיָה הַגּוֹאֵל הַרְאֵשׁוֹן וּמִשֶּׁה יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאֲחֵרוֹן, וְלִכֵּן מְשִׁיחַ עוֹלָה כְּמִסְפַּר נַח"ש. כִּי רַק מְשִׁיחַ יִתְקַן אֶת פְּגָם רְכִילוֹת וּלְשׁוֹן הָרַע, לִיֻּצְנוֹת, מַחְלָקָת וּמְרִיבוֹת. וְלִכֵּן עֲכָשׁוּ בְ"יָמֵי פֶסַח" הַקְּדוּשִׁים עָלֵינוּ לְקַבֵּל עַל עֲצָמֵנוּ, לְהַשְׁמֵר שְׂמֵאֲתָנוּ לֹא תִהְיֶה שׁוּם מַחְלָקָת עַל שׁוּם בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִדְבַר שׁוּם רָע עַל אֶף אֶחָד, שְׂזָה בְכָלֵל חֶמֶץ. וְלִכֵּן אָמַר הָאֲר"י ז"ל, שְׂמִי שְׂנֹזֶהָר בְ"יָמֵי פֶסַח" מֵאֶסוֹר חֶמֶץ, עַל-יְדֵי-זֶה מְבַטָּח לוֹ שְׂיִשְׁמֵר כָּל הַשְּׂנָה מִכָּל רָע. אִם אָדָם מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ עֲכָשׁוּ בְ"יָמֵי פֶסַח" הַקְּדוּשִׁים, שְׂלֹא יָרִיב עִם אֶף אֶחָד, וַיִּשְׁלִים עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שְׂזָה סוּד מִצָּה — מַחִין שְׂל אֲמוּנָה, מֵאֲמִין בְּכָל יְהוּדִי, שְׂיֵשׁ לוֹ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּלִתִּי מְגַבְלִים, כִּי כָל יְהוּדִי יָכוֹל לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׂלֵמָה,

ויכול לתקן לא רק את עצמו, אלא את כל הדור הזה, ולא רק את כל הדור הזה, אלא את כל הדורות עד אדם הראשון, אם תהיה לאדם אמונה בכל יהודי, וימצא את הטוב של כל אחד, על-ידי-זה נזכה לגאולה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפב), אשר צריך לדון את כל אחד לכף זכות, אפלו רשע גמור צריכים לחפש ולבקש ולמצא בו נקודות טובות, כי איך יתכן שלא עשה איזה טוב מימיו, ועל-ידי-זה שמוצאים את הטוב אצלו, מוציאים אותו מהרע שנלכד בו, שזה מה שאומר דוד המלך (תהלים לז, י): "ועוד מעט ואין רשע, והתבוננת על מקומו ואיננו"; אם תבקש ותחפש את ה' עוד מעט' טוב שיש ברשע הכי גדול, והתבוננת על מקומו, וכבר אינו אותו אדם; ולכן אמר מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, השקמת הבקר, הלכה א'), שמש"ח יכבש את העולם רק על-ידי יצאה זו, שיימצא נקודות טובות בכל יהודי. ולכן עתה בימי פסח הקדושים, עלינו להתאחד זה עם זה, ולבקש רק אחר השלום בנשמות ישראל, ולהשמר מאד מאד מהסמ"ך-מ"ם הרשע, שכל כחו רק ה'פרד ומשל', ורוצה להפריד בינינו. תתבוננו כמה סבל סבלנו אלפים שנות גלות, אשר אומרים חכמינו הקדושים (יומא ט.): מקדש שני נחרב על שנאת חנם, ועדין מרקד בינן; אלפים שנה אנו בגלות גדולה מאד, כפי שהיה במצרים, רק מחמת שנאת חנם, כל אחד

שׁוֹנֵא אֶת עֲצָמוֹ בְּיִדְעִין וּבְלֹא יוֹדְעִין; אִם אָדָם מִחֲזִיק שְׂאִינוֹ שׁוֹה מְאוּמָה, וּמִמְנוּ כְּבָר לֹא יִהְיֶה כָּלוּם, הוּא לֹא יִצְלִיחַ, וְנוֹלָד לֹא יִצְלַח, זֶה נִקְרָאת גְּלוּת מְצָרִים, שֶׁהַמַּחִין שְׁלוֹ בְּמִצְרֵי־יָם, נִדְמָה לוֹ שֶׁהַכֹּל חֲשֵׁה, נִדְמָה לוֹ, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, שְׁזֵה סוּף הָעוֹלָם, וּכְבָר לֹא יִהְיֶה מִמְנוּ כָּלוּם! וְזֶה נִקְרָאת גְּלוּת מְצָרִים. וְלָכֵן עֲכָשׁוּ בְּיַמֵּי פֶסַח" הַקְּדוּשִׁים, עָלִינוּ לְהִתְאַזֵּר בְּאַמוּנָה, שְׁזֵהוּ סוּד אֲכִילַת מִצָּה, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתְנוּ אוֹכֵל מִצָּה, וְיִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה בְּבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּבִטְחוֹן עֲצָמֵי, שֶׁהוּא כֵּן יָכוֹל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְתַקֵּן הַכֹּל, וְלֹא רַק הוּא, אֲלֹא לְתַקֵּן אֶת כָּל הַדּוֹר, וְלֹא רַק אֶת הַדּוֹר הַזֶּה, אֲלֹא אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת. וְזֵה שִׁיף לְכָל יְהוּדֵי.

וְדָבָר זֶה מִחֲדִיר בְּנוֹ הַצִּדִּיק הָאֱמֶת, כְּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח), אֲשֶׁר הַצִּדִּיק צוֹעֵק: אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל! אֵין מִשְׁגַּ כְּזֵה לְהִתְיַאֵשׁ, אֲפֹלוּ בְּמִצְבִּים הֲכִי קָשִׁים, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתְנוּ סוּבֵל — זֵה מֵעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא רִיק, זֵה מֵאַשְׁתּוֹ, שְׂאִין לוֹ שְׁלוֹם-בֵּית, זֵה מִיִּלְדִים, שֶׁהֵם מְמָרְרִים לוֹ אֶת הַחַיִּים, זֵה אֵין לוֹ פְּרֻנְסָה, וְשָׂאָר מִיַּי צְרוּת הָעוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שְׁזֵה שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם. וְעֲכָשׁוּ בְּיַמֵּי פֶסַח" הַקְּדוּשִׁים מְקַבְּלִים אֶת כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל כָּל הַשָּׁנָה — לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, וְלִזְכֹּר אֶת הַנִּקְדָּה הַטּוֹבָה שִׁישׁ בְּנוֹ,

שָׁבְרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ אָנוּ נִזְהָרִים מֵאֲכִילַת חֶמֶץ, מִחֲמוּץ הַמַּח, מִקְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִקְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עַל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, צְדִיקֵי הַדּוֹר, אָנוּ מְשַׁלְּמִים עִם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְעִם בְּנָיו, וְזֶה יָבִיא לָנוּ אֶת הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, שְׁאָנוּ מְחַכִּים וּמְצַפִּים בְּכָל יוֹם, בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע לְהַגְאֹל, אָבֵל זֶה תְּלוּי רַק בְּנוֹ — אִם נִקְבַּל עַל עַצְמָנוּ עַכְשָׁו בִּ"ימֵי פֶסַח" הַקְדוּשִׁים, מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה לֹא לִפְלִי בְּעֶצְבוֹת וּבְמַרְירוֹת וּבְדַכְאוֹן, אֲפֹלוּ שְׁעוּבָר עָלֵינוּ מֵהַ שְׁעוּבָר, נַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבָעוּלָם לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת וְהַדְּכוּף זֶה חֶמֶץ, הַשְּׂמִחָה וְהַדְּבָקוֹת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא — זֶה מִצָּה. וְלִכֵּן הִזְהַרְנוּ עִתָּה בְּיַמֵּי הַפֶּסַח לֹא לְהִיּוֹת בְּעֶצְבוֹת וּמְרִירוֹת וְקְשִׁיּוֹת, שְׁזֶה אֲכִילַת חֶמֶץ, אֲלֹא נְצֻטְוִינוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה, שְׁזֶה תִקְוַת הָאֱמוּנָה, לִידַע שֶׁרַק הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא וְאֵין בְּלִעְדָּיו נִמְצָא, וְזֶה מְבִיא לָנוּ אֶת הַשְּׂמִחָה הַכִּי גְדוֹלָה; כִּי אֵין שְׂמִחָה יוֹתֵר מִזֶּה, שְׂאָדָם יוֹדֵעַ, שְׂאֵין לוֹ אֲלֹא אֶת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְכָל צָרְכָיו מִבְּקֵשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוּ בּוֹטְחִים בְּשׁוֹם בְּרִיָּה, כִּי יוֹדֵעַ שְׂאֵף אֶחָד אֵינוּ יָכוֹל לְעֲזֹרוֹ, אֲדַרְבֵּי הַזִּוּלָּת יָכוֹל לְקַלְקֵל לוֹ, עַל-יְדֵי שְׂמִכְנִים בּוֹ סְפָקוֹת בְּאֱמוּנָה, שְׂאֵלוֹ כָּלֵל הָעֶרְב־רַב שְׂעָלוֹ עִם יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, וְנִדְבָקוּ בָהֶם מִיְצִיאַת מְצָרִים, וְעַד הַיּוֹם אָנוּ סוֹבְלִים מֵהֶם, אֲשֶׁר אֵינָם מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל כָּלֵל, אֲלֹא מְזַרְעֵי

עמלק, כי לא ימלט שאחד ידבר נגד הקדוש-ברוך-הוא ונגד התורה והמצוות ונגד כל הקדוש לעם ישראל, אלא אם הוא אינו מזרע ישראל. כי כל בר ישראל היו רגליו על הר סיני, וקבל את התורה, ותכלית יציאת מצרים הייתה לקבל את התורה, כמו שכתוב (שמות ג, יב): "בהוציאך את העם תעבדון את האלקים על הקר הזה"; וכל עם ישראל עמדו רגליהם ורגלי אבותיהם על הר סיני, וקבלנו את התורה, ולא בחנם שאמות העולם שונאים אותנו, כמאמרם ז"ל (שבת פט): מיום שקבלו עם ישראל את התורה בסיני, ירדה שנאה מאמות העולם על עם עולם; כי אינם יכולים לסבל את ישראל, ומרגישים שעם ישראל חשובים יותר, ואלו הם משפלים לעמתם, כי נשמות ישראל דבוקים בבורא יתברך. ולכן אם יש אחד המדבר נגד כל הקדוש לעם ישראל, צריכים לידע שאיננו יהודי, זהו ערב-רב, ועלינו להבדל מהם, ולשמח שלא עשנו גוי כגויי הארצות, וזו הברכה שאנו מברכים בכל יום ויום — "שלא עשני גוי", ועלינו לשמח שזכינו להיות בחלקי הצדיקים הקדושים שבכל דור ודור, חכמי התורה, ובזכותם נזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן ואמן!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!